

Handläggare: Cecilia Rivard
Telefon: 08-508 18 048

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2012-08-30

Energiplan för Stockholm

Svar på remiss från stadsbyggnadsnämnden

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av förslag till energiplan för Stockholm.
2. Omedelbar justering.

Steinunn Á Håkansson
stadsdelsdirektör

Lena Rabe
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsbyggnadsnämnden fick i mars 2010 i uppdrag av kommunfullmäktige att ta fram ett förslag till ny energiplan för Stockholm. Förutom att vara en energiplan enligt lagen om kommunal energiplanering föreslås planen utgöra ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Energiplanen är ett övergripande strategiskt dokument som utvecklar översiktsplanens skrivningar inom energiområdet.

Förvaltningen instämmer i de övergripande strategier som föreslås. Föreslagna planeringsinriktningar för energisektorn, transporter och bebyggelsesektor stämmer överens med andra styrdokument i staden. Förvaltningen har inga invändningar mot förslaget.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för planering, strategi och service.

Bakgrund

Kommunfullmäktige godkände i mars 2010 den nya översiktsplanen för Stockholms stad. Samtidigt godkändes dokumentet Energiplan för Stockholm 2008 som hade tagits fram av stadsbyggnadsnämnden. Vid samma tillfälle fick stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram en ny energiplan för staden. Enligt lagen om kommunal energiplanering ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen. Planen ska godkännas av kommunfullmäktige.

Stadsbyggnadsnämnden föreslår nu att en ny energiplan, förutom att vara en plan enligt lagen om kommunal energiplanering, också ska vara ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Energifrågorna har stor betydelse för påverkan på klimatet. Energiplanen är dock inte ett åtgärds- och handlingsprogram utan ett övergripande strategiskt dokument som utvecklar de planeringsinriktningar som finns i översiktsplanen. Energiplanen ska vara ett kunskapsunderlag som redovisar stadens långsiktiga utmaningar inom energiområdet.

Stadsbyggnadsnämnden har remitterat förslaget till Färsta stadsdelsnämnd för yttrande senast den 31 augusti.

Remissen i sammanfattning

Inom Stockholms stad har sedan 2010 tillkommit ett antal nya styrdokument med betydelse för energi- och klimatfrågor: översiktsplan, miljöprogram, åtgärdsprogram för klimat och energi och en framkomlighetsstrategi som blir klar under 2012. Arkitektur Stockholm och parkprogrammet Den gröna promenadstaden är två andra tematiska tillägg till översiktsplanen som ska bli färdiga under 2012.

Övergripande strategier för en hållbar energianvändning betyder att energianvändningen måste minskas i alla sektorer, bränsleresurserna måste effektiviseras, energin måste lagras effektivare och enskilda människor ska uppmuntras till en hållbar livsstil.

Energisektorn

Den energi som staden behöver består till 30 procent av importerad el, 23 procent av oljeprodukter, 15 procent av biobränslen, 10 procent av kol och 11 procent av

värmepumpar. Det bränsle som genereras av stockholmarnas egen verksamhet är avfall, 5 procent. Resterande energi produceras av staden genom Fortum.

Stadens rådighet över energiproduktionen är begränsad. I staden produceras fjärrvärme och en mindre del el i kraftvärmeverk samt biogas vid ett par reningsverk. De bränslen som storskaligt används för kraftvärme- och fjärrvärmeproduktionen är i stor utsträckning förnyelsebara.

De som äger näten för fjärrvärme har monopol på vilka som får leverera och distribuera värme över nätet. På uppdrag av regeringen har en särskild utredningsman tagit fram ett förslag till hur ett så kallat trepartstillträde till fjärrvärmerna ska kunna hanteras. Ett syfte med förslaget är att det nya systemet ska leda till ökad konkurrens, ökad effektivisering samt ett ökat förtroende från kunderna.

Planeringsinriktningar

Staden kommer inom överskådlig tid vara beroende av el som produceras utanför kommungränsen. Elproduktionen kan dock öka från kraftvärmeverken i samband med att de uppdateras eller att nya anläggningar byggs.

Fjärrvärmesystemet har stor betydelse för en robust och miljövänlig energiförsörjning. Därför bör staden även framöver verka för en fullständig övergång till biobränslen och att fjärrvärmerna fortsätter att byggas ut.

Biogasproduktionen i staden ska öka. Staden har haft som mål att under 2011 samla in 9 000 ton matavfall i Stockholm. Det är ungefär en tredjedel av det som finns tillgängligt. Staden har i budget för 2012 beslutat att påbörja en utökad matsamling från såväl privathushåll som storhushåll.

Staden bör verka för en ökad solenergiproduktion. I Stockholm finns en potential att utnyttja stora ytor som tak, parkeringsplatser, vägrenar eller liknande för att installera solceller eller solfångare.

Transportsektorn

Transportsektorn i staden står för cirka 20 procent av energianvändningen men utsläppen utgör cirka 32 procent av utsläppen i staden. Staden bör i all sin planering utgå från kollektivtrafik, gång och cykel.

Framst till följd av den ökande godstrafiken har utsläppen från tunga lastbilar ökat med 35 procent det senaste decenniet. Det är en ohållbar trend och Stockholms

stads miljömål är att 10 procent av nyregistrerade tunga fordon ska vara miljöfordon 2014.

Planeringsinriktningar

Planering av infrastruktur som vägar och spår har stor betydelse för hur bebyggelse lokaliseras. Genom att planera bebyggelse i goda kollektivtrafiklägen kan behovet av biltransporter minska. För att få en kraftig minskning av utsläppen från fordonstrafiken ska staden fortsätta att satsa på elbilar.

I samband med att nya bostadsområden byggs bör hållbara transporter också diskuteras tidigt i planeringsprocessen. Det kan innebära förbättrade kollektivtrafiksatsningar, färre parkeringsplatser, fler cykelparkeringar, bil- och cykelpooler, fler cykelvägar och goda promenadstråk.

Bättre logistik och samlastning, ökad fyllnadsgrad, optimerade leveranstider och bättre vägval är viktiga styrfaktorer för en mer effektiv godshantering som stadens förvaltningar ska engagera sig i. Transportbilar med etanol-, biogas- eller eldrift bör främjas.

Bebyggelsesektorn

Bostäder och lokaler står för 75 procent av den totala energianvändningen i staden. Uppvärmning står för den största delen. Staden har höjt ambitionsnivån vid renovering och ombyggnation av det befintliga bebyggelsebeståndet för att klara det nationella målet om en halvering av energianvändningen i befintliga byggnader till år 2050.

Översiktsplanen pekar ut nio tyngdpunkter i ytterstaden dit en stor del av bebyggelsetillskottet bör lokaliseras. Den täta staden sparar resurser i form av resor, sparar obebyggd mark och ger underlag för service och kollektivtrafik.

Stockholms stad äger ungefär 70 procent av marken innanför kommungränsen. Inför genomförande av ett projekt upprättas ett avtal mellan staden och byggherren. Avtalet innehåller de krav som staden har vid byggande på stadens mark. Bland kraven ingår energimålen, och höga krav kan ställas vad gäller energiprestanda och nya energilösningar.

Planeringsinriktningar

Planering för infrastruktur som vägar och spår påverkar hur bebyggelsen lokaliseras och får därför betydelse för vilken bebyggelsestruktur som växer fram. Staden kan genom översiktsplanen och därpå följande program och detaljplan styra bebyggelseutvecklingen så att målet om en tät stad förverkligas.

Vid nyproduktion eller ombyggnad kan energibesparande åtgärder och miljötekniska lösningar – som till exempel solfångare och solceller – integreras i arkitekturen och användas som gestaltningselement.

Konsekvenser

I denna energiplan har information samlats som rör det breda energiområdet. Planen sätter inte upp några begränsningar eller ramar för kommande tillståndsprövning. Däremot tar den upp en rad områden där staden bör arbeta på ett strategiskt sätt. Dessa områden är begränsade i förhållande till vad som tidigare var möjligt eftersom stadens rådighet i energifrågan väsentligt har förändrats.

Målet om en fossilbränslefri stad år 2050 är visionärt och kommer att kräva stora insatser. Det finns en påtaglig risk att transportsektorn inte klarar av att ställa om tillräckligt snabbt. Vidare finns risk att energieffektiviseringen i befintlig bebyggelse inte blir så långtgående som riksdagen har förutsatt.

De stora hälsoproblemen idag relaterat till energifrågor är emissioner och partiklar från bland annat dieselfordon och det buller som trafiken medför. Staden måste vidta åtgärder för att miljö kvalitetsnormen för luft ska kunna uppnås.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Den föreslagna energiplanen ligger i linje med andra styrdokument, som exempelvis översiktsplanen och miljöprogrammet. De olika styrdokumenterna överlappar varandra inom klimat- och energiområdet. Även Söderortsvisionen omfattar uppdrag som rör energi- och klimatfrågor. Ett exempel är uppdraget att omvandla Högdalens industriområde till ett centrum för energi- och miljöteknik.

Avregleringen av energimarknaden gör att stadens förutsättningar för planering inom energiområdet har förändrats och möjligheterna att påverka har minskat. Staden har dock möjlighet att påverka energianvändningen inom de egna verksamheterna. Energieffektivisering av fastigheter, hållbara transporter och en ökning av biogasproduktionen från de egna verksamheterna är några områden staden kan styra över.

Förvaltningen instämmer i stort med innehållet i förslaget. Energiplanen tar inte upp något område som inte har behandlats i andra styrdokument. Förvaltningen begränsar sig därför till några kommentarer kring frågor som på ett eller annat sätt berör Farsta stadsdelsområde.

Transporter

Den stora ökningen av utsläpp från tunga lastbilar de senaste tio åren måste bromsas. Samtidigt vet vi att den tunga trafiken kommer att öka framöver i stadsdelsområdet och staden. Med utbyggnaden av hamnen i Norvik kommer godstrafiken att öka på Nynäsvägen. Den föreslagna flytten av Slakthusområdets verksamhet till Larsboda industriområde kommer också att leda till ökat antal tunga godstransporter. Det innebär att de redan omfattande utsläppen ökar ytterligare. Målet för antalet tunga fordon som är miljöfordon måste med åren ökas från de 10 procent som är satt som mål för år 2014.

Transportsektorns användning av fossila bränslen är ett stort problem. Förslag på lösningar tas bland annat upp i den kommande framkomlighetsstrategin. Framkomlighetsstrategins målnivåer är högt satta men nödvändiga för att uppnå en mer miljöanpassad stad. Stadens planering ska vara yt- och transporteffektiv och utgå från kapacitetsstarka trafikslag som kollektivtrafik, cykel och gång.

Bebyggelse

Staden har som mål att bygga en tät stad och marken ska utnyttjas så effektivt som möjligt. Energieffektiv bebyggelse innebär bland annat att bygga i goda kollektivtrafiklägen. Översiktsplanen har pekat ut nio tyngdpunkter i ytterstaden.

Farsta är en av tyngdpunkterna och för stadsdelen innebär det ett stort bebyggelsetillskott med tillkommande mångsidiga miljöer och ökat antal invånare. Det kräver en sammankoppling med kringliggande stadsdelar och en större stadsmässighet och fler urbana stråk. Behovet av biltransporter kan minska till förmån för en ökad kollektivtrafik. En tät stadsdel sparar energiresurser och bidrar till en mer hållbar utveckling.

Vid nyproduktion av bostäder på stadens mark ställs krav på en energianvändning på 55 kWh per kvadratmeter och år. Höga krav är bra men får inte leda till ökande byggkostnader och därmed dyrare boende. Ett annat krav borde vara, vid nyproduktion av både bostäder och lokaler, att det finns förutsättningar för källsortering inklusive utsortering av matavfall för biologisk hantering.

Förvaltningen anser att det är viktigt att energiplanens övergripande riktlinjer är möjliga att genomföra på det lokala planet. Exempel på dåliga alternativ för verksamhetslokaler är tillfälliga paviljonger. Det är ett sätt att lösa akuta lokalbehov i stadsdelsområdena, men sett ur energisynpunkt är det ett mycket dåligt val av lokaler som i framtiden måste undvikas.

Avfall

Insamlingen av organiskt avfall måste öka. Staden kan i sina egna verksamheter i mycket högre grad än idag sortera ut matavfall för biologisk hantering och i förlängningen produktion av biogas. Förvaltningen har idag inte någon enhet som separerar matavfall. Stadens insamlingsmål måste enligt nu gällande miljöprogram uppgå till 35 procent, som också är det nationella målet för insamling av matavfall. Det finns en stor potential att öka insamlingen av matavfall.

Sammanfattningsvis instämmer förvaltningen i de övergripande strategierna som föreslås:

- Minska energianvändningen i alla sektorer
- Effektivisera bränsleresurserna
- Effektivare sätt att lagra energi
- Uppmuntra en hållbar livsstil genom smarta lösningar

Föreslagna planeringsinriktningar för områdena energisektorn, transporter och bebyggelsesektor stämmer överens med andra styrdokument i staden. Förvaltningen har inga invändningar mot förslaget.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Stadsbyggnadsnämndens förslag till energiplan för Stockholm